

Jak mądrze wspierać zainteresowania, zdolności i talenty dziecka?

„Dziecko rodzi się wszechstronnie uzdolnione, z pełną możliwością rozwoju we wszystkich kierunkach, potencjalną wybitną inteligencją i zadatkami na rozwijanie wielkiej twórczości oraz dużym talentem twórczości. Trzeba stworzyć mu możliwości ich maksymalnego rozwoju.”

David Lewis

Wspieranie dziecięcych uzdolnień i rozwój uczniowskiej kreatywności to priorytety współczesnej oświaty. Jednym z najważniejszych zadań szkoły jest rozpoznawanie i wspieranie dzieci uzdolnionych. W celu zapewnienia uczniom optymalnego rozwoju istotne jest wieloaspektowe oddziaływanie, którego celem jest rozwijanie pasji i talentów. Na nauczycielach i rodzicach dzieci utalentowanych spoczywa ogromna odpowiedzialność – powinni oni nie tylko wychwycić wszelkie zdolności i talenty, ale także je kształtować, rozwijać, rozszerzać i wzbogacać, odpowiednio stymulując dziecko i zachęcając je do działania.

Uczniowie zdolni uczą się szybciej i łatwiej niż pozostali uczniowie. Opanowują znacznie szerszy zakres materiału. Potrafią opanować treści o stosunkowo najwyższym poziomie trudności, przy czym przejawiają skłonności do strukturyzacji materiału, dostrzegają związki, prawa, prawidłowości itp. Uczniowie zdolni wyróżniają się oryginalnością i twórczym podejściem do zagadnień i problemów.

David Lewis uważa, że „każde dziecko przejawia niemalże nieograniczoną ciekawość świata i wrodzoną potrzebę odkrywania wszystkiego,

co znajduje się w jego otoczeniu”, a od środowiska rodzinnego i szkolnego zależy jedynie, jak jego zdolności się rozwiną. To, że nauczyciele pomagają uczniom w rozwijaniu zainteresowań i zdolności, jest faktem oczywistym. Pozostaje więc jedynie pytanie, czy uczeń jest zdolny i w jaki sposób należy z nim pracować. Praca z uczniem zdolnym jest bardzo ważna w pracy każdego nauczyciela. W każdym zespole klasowym znajdują się uczniowie uzdolnieni. Uczniów takich należy otoczyć opieką. Wymaga to od nauczyciela skutecznych rozwiązań w indywidualnej pracy dydaktyczno – wychowawczej, kształcenia i rozwijania zainteresowań dzieci, wdrażania do samodzielnej pracy, podejmowania nowych wyzwań.

Nauczyciele opracowują i wdrażają własne programy wspierania uzdolnień i rozwijania zainteresowań. Z pasją podchodzą do prowadzonych lekcji i zajęć pozalekcyjnych, realizują różnorodne projekty we współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi właśnie na rzecz uczniów zdolnych. Nauczyciele nie tylko rozpoznają zdolności i talenty swoich podopiecznych, ale również systematycznie i na wszelkie możliwe sposoby stymulują właściwy rozwój uczniów w trakcie edukacji poprzez:

- stopniowe zwiększanie wymagań, jednak nieprzekraczających możliwości ucznia,
- ciekawe prowadzenie zajęć edukacyjnych, pracę grupową,
- uczenie twórczego rozwijania problemów,
- motywowanie do samodzielnego, oryginalnego tworzenia,
- zachęcanie do udziału w konkursach i olimpiadach,
- organizowanie np. *Dni nauki*, *Dni otwarte* z wykorzystaniem odpowiednich środków i fachowców,

- stosowanie strategii uczenia się i nauczania pod nazwą „nauczanie problemowe”,
- dostępność i powszechne wykorzystanie komputerów (przy starannym doborze oprogramowania komputer może stać się wartościowym urządzeniem edukacyjnym),
- wskazywanie dodatkowych źródeł wiedzy oraz inspirowanie do udziału w zajęciach pozalekcyjnych, w celu rozwijania zainteresowań, pogłębiania wiedzy,
- stosowanie przemyślanego, atrakcyjnego stosowania nagród,
- projektowanie dodatkowych zadań twórczych,
 - stwarzanie atmosfery akceptacji, umiejętnego przyjmowania uwag i radzenia sobie z niepowodzeniami.

Nauczyciel, który wspiera rozwój i zdolności u uczniów, to nauczyciel idealny (modelowy), czyli taki, który:

- **potrafi zainteresować** – czyli przekazuje treści programowe w sposób dla ucznia interesujący, zaciekawiający, pobudzający intelektualnie i emocjonalnie,
- **indywidualizuje podejście** – rozumie, że różnym uczniom można stawiać odmienne wymagania, dostosowane do potencjału i możliwości,
- **zapewnia gratyfikacje** – nagradza za pomocą ocen, ale też zachęt słownych, umożliwia pożądane przez uczniów uczestnictwo w konkursach, pozwala odczuć im swoje zadowolenie z wyników pracy i czynionych postępów,
- **jest w uzasadniony sposób pewny siebie**, swojej wiedzy, charakteryzuje go wysoka samoocena,
- **ma silną osobowość**, potrafi być wzorem, nie załamuje go krytyka, lecz kreatywnie z niej korzysta,

- **jest otwarty na nowe pomysły**, podąża za uczniem, szybko i elastycznie reaguje na zmieniające się warunki, ma w sobie zgodę na eksperymentowanie, odchodzenie od utartych schematów,
- **ma poczucie humoru**, potrafi zachować dystans do samego siebie i przyznawać się do niewiedzy.

W rozwijaniu zdolności i talentu dziecka zasadniczą rolę odgrywa **rodzic**. Rodzice powinni ściśle współpracować ze szkołą, do której uczęszcza dziecko, by wspólnie z nauczycielami zaspokajać potrzeby swojego utalentowanego dziecka. Taki talent, jeśli będzie umiejętnie rozwijany, może sprawić dużo radości i satysfakcji dziecku, rodzicom oraz społeczeństwu.

Dawid Lewis (psycholog) proponuje rodzicom zapamiętać dwie „**złote zasady**”:

1. Twoje zdolne dziecko jest przede wszystkim dzieckiem, a dopiero potem dzieckiem zdolnym.
2. Nic na siłę!

Wskazówki dla rodziców:

- ✓ Odpowiadaj cierpliwie i szczerze na wszystkie pytania dziecka. Niech wie, że ma prawo pytać.
- ✓ Zachęcaj do zadawania pytań, obserwowania, prowadzenia badań.
- ✓ Bądź gotów zaakceptować bałagan w miejscu, gdzie dziecko oddaje się swoim twórczym zajęciom (malowaniu, modelowaniu itp.), a jeszcze nie skończyło swojej pracy. Ważne, by dziecko miało wyznaczone określone miejsce, jakąś przestrzeń wyłącznie dla własnego użytku, gdzie może tworzyć.

- ✓ Spędzaj z dzieckiem czas – rozmawiaj z nim, baw się, spaceruj, zabieraj w ciekawe miejsca.
- ✓ Dbaj o prawidłowe kontakty dziecka z rówieśnikami.
- ✓ Wspieraj dziecko i zachęcaj do zmagania się z trudnościami.
- ✓ Zachęcaj do samodzielnego myślenia, podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów.
- ✓ Staraj się chwalić dziecko za jego wysiłek, starania, a nie tylko za wyniki i osiągnięcia.
- ✓ Pamiętaj, że wspieranie dziecka w rozwijaniu jego zdolności i talentów polega na stymulowaniu, a nie na przyspieszaniu rozwoju. Idź krok za dzieckiem i obserwuj, w jakim kierunku podąża w swoich zainteresowaniach oraz wspieraj je poprzez pokazywanie możliwości, podsuwanie ciekawych materiałów, książek itp.

„Chociaż nie każdy może zostać geniuszem, jednak każdy zasługuje na to, by jego wrodzone zdolności – jakie by one nie były – zostały w pełni rozwinięte.”

BIBLIOGRAFIA:

1. D. Lewis *Jak wychowywać utalentowane dziecko?* Poznań 1998, Wyd. REBIS.
2. M. Partyka *Zdolni, utalentowani, twórczy.* W-wa 1999.
3. M. Żyła *Jak wspierać zainteresowania i zdolności dziecka?* „Głos pedagogiczny” 2011, nr 34.
4. E. Nęcka *Trening twórczości,* Polskie Towarzystwo Psychologiczne Olsztyn 2002.

5. M. Partyka *Zdolni, utalentowani, twórczy*, CMPPP MEN,
6. A Kałuba – Korczak *Uczeń zdolny, czyli kto?*, Głos Pedagogiczny, nr 34, 2011.

mgr Hanna Wiśniewska

nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej